

## **I Međunarodni pravni izvori u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu i sistem bezbednosti i zdravlja na radu u Republici Srbiji**

1. Rezolucija o pridruživanju Evropskoj uniji.
2. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane (uslovi rada, jednake mogućnosti; saradnja u oblasti socijalne zaštite).
3. Osnivački akti EU (bezbednost i zdravlje na radu u Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije).
4. Sekundarni izvori prava EU (Direktiva Saveta 89/391/EEZ od 12. juna 1989. godine o uvođenju mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja radnika na radu).
5. Revidirana evropska socijalna povelja (pravo na bezbedne i zdrave radne uslove).
6. Rezolucija Saveta EU od 21. decembra 1987. godine o bezbednosti, higijeni i zdravlju na radu.
7. Konvencija 155 o zaštiti na radu, zdravstvenoj zaštiti i radnoj okolini.
8. Konvencija 161 o službama medicine rada.
9. Konvencija 81 o inspekciji rada u industriji i trgovini. Konvencija 187 o promotivnom okviru bezbednosti i zdravlja na radu.
10. Pojam i materija Ustava (zabrana diskriminacije; nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta; pravo na rad; pravo na štrajk; zdravstvena zaštita; sloboda preduzetništva; nadležnost Republike Srbije).
11. Zakonodavstvo u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu (**Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu**).
12. Krivično zakonodavstvo (povreda prava po osnovu rada i prava iz socijalnog osiguranja; povreda prava na štrajk; zloupotreba prava na štrajk; zloupotreba prava iz socijalnog osiguranja; nepreduzimanje mera zaštite na radu; nesavesno pružanje lekarske pomoći; izazivanje opasnosti neobezbeđenjem mera zaštite na radu; nepropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova; oštećenje brana, nasipa i vodoprivrednih objekata; uništenje, oštećenje i uklanjanje znakova kojima se upozorava na opasnost; neotklanjanje opasnosti; nedozvoljeno postupanje sa eksplozivnim i zapaljivim materijalom; neovlašćeno pribavljanje i ugrožavanje bezbednosti nuklearnim materijama; teška dela protiv opšte sigurnosti; sprečavanje službenog lica u vršenju službene radnje; napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti; neovlašćeno bavljenje određenom delatnošću).

## **II Prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca i zaposlenih prema propisima iz oblasti rada, zdravstvene zaštite i socijalnog osiguranja (radni odnosi, zdravstvena zaštita, zdravstveno osiguranje i penzijsko i invalidsko osiguranje)**

1. Opšti propis o radu (**Zakon o radu**).
- ✓ Osnovne odredbe (predmet; međusobni odnos zakona, kolektivnog ugovora, pravilnika o radu i ugovora o radu; osnovna prava i obaveze; zabrana diskriminacije).
  - ✓ Zasnivanje radnog odnosa (uslovi za zasnivanje radnog odnosa; ugovor o radu; stupanje na rad; radni odnos za obavljanje poslova sa povećanim rizikom).
  - ✓ Radni odnos za obavljanje poslova van prostorija poslodavca.
  - ✓ Obrazovanje, stručno osposobljavanje i usavršavanje.
  - ✓ Radno vreme (pojam radnog vremena; puno i nepuno radno vreme; skraćeno radno vreme; prekovremeni rad; raspored radnog vremena; preraspodela radnog vremena; noćni rad i rad u smenama).
  - ✓ Odmori i odsustva (odmor u toku dnevnog rada; dnevni odmor; nedeljni odmor; godišnji odmor).
  - ✓ Zaštita zaposlenih (opšta zaštita; zaštita ličnih podataka; zaštita omladine; zaštita materinstva; porodiljsko odsustvo i odsustvo sa rada radi nege deteta; odsustvo sa rada radi posebne nege deteta ili druge osobe; zaštita osoba sa invaliditetom i zaposlenog sa zdravstvenim smetnjama).
  - ✓ Naknada zarade.
  - ✓ Druga primanja.
  - ✓ Naknada štete.
  - ✓ Izmena ugovora o radu (izmena ugovorenih uslova rada; upućivanje na rad kod drugog poslodavca).
  - ✓ Razlozi za otkaz.
  - ✓ Organizacije zaposlenih i poslodavaca (savet zaposlenih; pravna i poslovna sposobnost sindikata i udruženja poslodavaca).

- ✓ Kolektivni ugovori (predmet i oblik kolektivnog ugovora; učesnici u zaključivanju kolektivnog ugovora).
- ✓ Nadzor.
- ✓ Kaznene odredbe.
- 2. Opšti propis o zdravstvenoj zaštiti (**Zakon o zdravstvenoj zaštiti**).
- ✓ Učesnici u zdravstvenoj zaštiti.
- ✓ Društvena briga za zdravlje na nivou poslodavca.
- ✓ Vrste, uslovi za osnivanje i prestanak rada zdravstvenih ustanova.
- ✓ Zdravstvena delatnost na primarnom nivou.
- ✓ Zavod za medicinu rada.
- ✓ Nadzor nad radom zdravstvenih ustanova i privatne prakse.
- ✓ Kaznene odredbe.
- 3. Opšti propis o zdravstvenom osiguranju (**Zakon o zdravstvenom osiguranju**).
- ✓ Obavezno zdravstveno osiguranje.
- ✓ Osiguranici.
- ✓ Prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja.
- ✓ Pravo na zdravstvenu zaštitu.
- ✓ Zdravstvene usluge koje se obezbeđuju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja.
- ✓ Zdravstvena zaštita koja se ne obezbeđuje u obaveznom zdravstvenom osiguranju.
- ✓ Pravo na naknadu zarade za vreme privremene sprečenosti za rad (slučajevi i uslovi za sticanje prava na naknadu zarade).
- ✓ Obavezno upućivanje osiguranika na ocenu radne sposobnosti pred nadležnim penzijsko-invalidskim organom.
- ✓ Slučajevi u kojima ne pripada pravo na naknadu zarade.
- ✓ Visina naknade zarade.
- ✓ Obezbeđivanje isplate naknade zarade.
- ✓ Utvrđivanje svojstva osiguranog lica.
- ✓ Izabrani lekar.
- ✓ Naknada štete u sprovođenju zdravstvenog osiguranja.
- 4. Opšti propis o penzijskom i invalidskom osiguranju (**Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju**).
- ✓ Obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje.
- ✓ Lica kojima se obezbeđuju prava za slučaj invalidnosti i telesnog oštećenja prouzrokovanih povredom na radu ili profesionalnom bolešću.
- ✓ Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.
- ✓ Invalidska penzija.
- ✓ Novčana naknada za telesno oštećenje prouzrokovano povredom na radu, odnosno profesionalnom bolešću.
- ✓ Staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem.
- ✓ Naknada štete.

### **III Način i postupak procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini**

1. Način i postupak procene rizika u skladu sa Pravilnikom o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini i Smernicama za procenu rizika EU ISBN 92-827-4278-4 iz 1996. godine.
2. Osnov i svrha procene rizika.
3. Obuhvat procene rizika.
4. Opšti podaci o poslodavcu.
5. Opis tehnološkog i radnog procesa, opis sredstava za rad (i njihovo grupisanje) i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu.
6. Snimanje organizacije rada.
7. Prepoznavanje i utvrđivanje opasnosti i štetnosti na radnom mestu i u radnoj okolini.
8. Procenjivanje rizika u odnosu na opasnosti i štetnosti.
9. Utvrđivanje načina i mera za otklanjanje, smanjenje ili sprečavanje rizika.

10. Zaključak.
11. Izmene i dopune akta o proceni rizika.
12. Pokretanje postupka procene rizika.
13. Određivanje lica odgovornih za sprovođenje procene rizika.
14. Plan sprovođenja postupka procene rizika.
15. Provera efikasnosti primene akta o proceni rizika.
16. Pravilnik o postupku pregleda i provere opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline.
17. Pregledi i provere opreme za rad (stručni nalaz o izvršenom pregledu i proveru propisane opreme za rad i njegova sadržina).
18. Ispitivanje uslova radne okoline (stručni nalaz o izvršenom ispitivanju uslova radne okoline i njegova sadržina).
19. Pravilnik o prethodnim i periodičnim lekarskim pregledima zaposlenih na radnim mestima sa povećanim rizikom.
20. Pravilnik o bezbednosti mašina
  - ✓ bitni zahtevi za zaštitu zdravlja i bezbednosti koji se odnose na projektovanje i izradu mašina - Prilog 1;
  - ✓ deklaracija o usaglašenosti mašine i deklaracija o ugradnji delimično završene mašine - Prilog 2;
  - ✓ znak usaglašenosti - Prilog 3;
  - ✓ tehnička dokumentacija za mašinu i tehnička dokumentacija za delimično završenu mašinu - Prilog 7.

#### **IV Opšte i posebne mere bezbednosti i zdravlja na radu**

1. Objekti, prostorije i prostori namenjeni za rad (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad na radnom mestu).
2. Sredstva za rad (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri korišćenju opreme za rad).
3. Sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri korišćenju sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu).
4. Oznake za bezbednost i/ili zdravlje na radu (Pravilnik o obezbeđivanju oznaka za bezbednost i/ili zdravlje na radu).
5. Mere bezbednosti i zdravlja na radu prilikom izvođenja građevinskih radova (Uredba o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima; Pravilnik o zaštiti na radu pri izvođenju građevinskih radova; Pravilnik o sadržaju elaborata o uređenju gradilišta).
6. Mere bezbednosti i zdravlja na radu pri ručnom prenošenju tereta (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri ručnom prenošenju tereta).
7. Mere bezbednosti i zdravlja na radu pri izlaganju hemijskim materijama (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju hemijskim materijama).
8. Mere bezbednosti i zdravlja na radu pri korišćenju opreme za rad sa ekranom (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri korišćenju opreme za rad sa ekranom).
9. Mere bezbednosti i zdravlja na radu pri izlaganju biološkim štetnostima (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju biološkim štetnostima).
10. Mere bezbednosti i zdravlja na radu pri izlaganju azbestu (Uredba o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju azbestu).
11. Mere bezbednosti i zdravlja na radu pri izlaganju vibracijama (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju vibracijama).
12. Mere bezbednosti i zdravlja na radu pri izlaganju buci (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju buci).
13. Mere bezbednosti i zdravlja na radu pri izlaganju karcinogenima i mutagenima (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju karcinogenima ili mutagenima).
14. Mere bezbednosti i zdravlja na radu usled rizika od eksplozivnih atmosfera (Uredba o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad usled rizika od eksplozivnih atmosfera).
15. Mere bezbednosti od opasnog dejstva električne struje (Pravilnik o opštim merama zaštite na radu od opasnog dejstva električne struje u objektima namenjenim za rad, radnim prostorijama i na radilištima).

16. Mere bezbednosti i zdravlja na radu pri preradi i obradi drveta i sličnih materijala (Pravilnik o posebnim merama zaštite na radu pri mehaničkoj preradi i obradi drveta i sličnih materijala).
17. Mere bezbednosti i zdravlja na radu u saobraćaju (Pravilnik o zaštiti na radu pri održavanju motornih vozila i prevozu motornim vozilima).
18. Mere bezbednosti i zdravlja na radu u poljoprivredi (Pravilnik o zaštiti na radu u poljoprivredi).
19. Mere prve pomoći (Pravilnik o načinu pružanja prve pomoći, vrsti sredstava i opreme koji moraju biti obezbeđeni na radnom mestu, načinu i rokovima osposobljavanja zaposlenih za pružanje prve pomoći).
20. Preventivne mere u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu mladih, zaposlene žene za vreme trudnoće i zaposlene koja doji dete (Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad mladih i Pravilnik o merama za bezbedan i zdrav rad zaposlene žene za vreme trudnoće, porodilje i zaposlene koja doji dete).

## **V Primena serije standarda ISO 45001:2018**

- 1 Predmet i područje primene
- 2 Normativne reference
- 3 Termin i definicije
- 4 Kontekst organizacije
  - 4.1 Razumevanje organizacije i njenog konteksta
  - 4.2 Razumevanje potreba i očekivanja radnika i drugih zainteresovanih strana
  - 4.3 Utvrđivanje predmeta i područja primene OH&S sistema menadžmenta
  - 4.4 OH&S sistem menadžmenta
- 5 Liderstvo i učestvovanje radnika
  - 5.1 Liderstvo i posvećenost
  - 5.2 OH&S politika
  - 5.3 Organizacione uloge, odgovornosti i ovlašćenja
  - 5.4 Konsultovanje i učestvovanje radnika
- 6 Planiranje
  - 6.1 Mere koje se odnose na rizike i prilike
    - 6.1.1 Opšte
    - 6.1.2 Identifikacija opasnosti i ocenjivanje rizika i prilika
    - 6.1.3 Utvrđivanje zakonskih zahteva i drugih zahteva
    - 6.1.4 Planiranje mera
  - 6.2 OH&S ciljevi i planiranje njihovog ostvarivanja
    - 6.2.1 OH&S ciljevi
    - 6.2.2 Planiranje za ostvarivanje OH&S ciljeva
- 7 Podrška
  - 7.1 Resursi
  - 7.2 Kompetentnost
  - 7.3 Svest
  - 7.4 Komuniciranje
    - 7.4.1 Opšte
    - 7.4.2 Interno komuniciranje
    - 7.4.3 Eksterno komuniciranje
  - 7.5 Dokumentovane informacije
    - 7.5.1 Opšte
    - 7.5.2 Kreiranje i ažuriranje
    - 7.5.3 Upravljanje dokumentovanim informacijama
- 8 Realizacija operativnih aktivnosti
  - 8.1 Planiranje i upravljanje realizacijom operativnih aktivnosti
    - 8.1.1 Opšte
    - 8.1.2 Eliminisanje opasnosti i smanjivanje OH&S rizika
    - 8.1.3 Menadžment izmenama

- 8.1.4 Nabavka
- 8.2 Pripravnost za reagovanje u vanrednim situacijama i odgovor na njih
- 9 Vrednovanje performansi
  - 9.1 Praćenje, merenje, analiza i vrednovanje performansi
    - 9.1.1 Opšte
    - 9.1.2 Vrednovanje usklađenosti
  - 9.2 Interna provera
    - 9.2.1 Opšte
    - 9.2.2 Program interne provere
  - 9.3 Preispitivanje od strane rukovodstva
- 10 Poboljšavanje
  - 10.1 Opšte
  - 10.2 Incident, neusaglašenost i korektivna mera
  - 10.3 Stalno poboljšavanje

**NAPOMENA:**

S obzirom da su pitanja koncipirana shodno stručnom ispitu za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu preporučujem da se nauče sva ispitna pitanja. Zbog preporuke da se smanji 20% ispitnih pitanja crvenom bojom su označena pitanja koja neće biti u narednim rokovima.